

Dkt. Gary Meadors, 1 Wakorintho, Hotuba ya 6, Utangulizi wa 1 Wakorintho, Sehemu ya 1

© 2024 Gary Meadors na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Gary Meadors katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha 1 Wakorintho. Huu ni mhadhara wa 6, Utangulizi wa 1 Wakorintho, Sehemu ya 1.

Karibu kwenye mhadhara wetu wa sita katika safari yetu ya kuingia katika kitabu cha 1 Wakorintho.

Tumezungumzia mambo kadhaa ambayo ningeyaita masuala makubwa ya kifalsafa ya tafsiri kuhusu kile tutakachokabiliana nacho tutakapoingia katika kitabu cha 1 Wakorintho na kuona kwamba kuna maoni mbalimbali. Lakini leo, nataka kuzungumza nanyi kuhusu mambo ya msingi ya utangulizi wa kitabu cha 1 Wakorintho. Sitatumia muda mwingi katika hili.

Nimekupa seti ya maelezo mafupi. Kifurushi cha maelezo nambari tano kina takriban kurasa 30 za maelezo kuhusu historia. Kutakuwa na slaidi kadhaa na kadhalika ambazo utaweza kuzipata kupitia tovuti au kuingia mtandaoni.

Nina nukuu kadhaa kutoka kwa watu ambao walikuwa kama waongozaji wa usafiri wa ulimwengu wa kale, wakikupa taarifa kuhusu jiji la Korintho ambazo unaweza kuzisoma wakati wako wa mapumziko. Pia ninapendekeza sana usome utangulizi wa 1 Wakorintho katika baadhi ya maoni makubwa unayotumia. Natumaini wengi wenu mtatumia maoni ya Garland.

Inasomeka sana na inaweza kutumika sana na wanafunzi wa Kiingereza. Hakika kuna lugha ndani yake, lakini si lugha itakayokusumbua usipotumia Kigiriki. Kwa hivyo, ningependekeza sana usome utangulizi mzuri wa kitabu cha 1 Wakorintho.

Sitakupa taarifa hizo zote. Nitaangazia mambo machache tu, na nitakuachia wewe kujaza mapengo hayo. Lakini hebu tufikirie mambo kadhaa kuhusu jiji la Korintho.

Kwanza kabisa, ni jiografia. Kwa nini Korintho ilikuwa mji muhimu sana? Naam, wakati wa Paulo, Korintho ilikuwa katika makutano kati ya Mashariki na Magharibi. Ulimwengu wa kale ulisafirisha bidhaa kwa njia ya nchi kavu au baharini.

Na Bahari ya Mediterania inaweza kuwa eneo la maji baya sana. Nilikuwa katika Jeshi la Wanamaji, na nilikuwa kwenye meli ya kivita, na naweza kukumbuka mara nyingi tulipokuwa katika Bahari ya Mediterania jinsi bahari hiyo ya Mediterania ilivyoweza kujaa maji haraka. Na ingawa inaweza kuonekana kuwa kubwa, kwa kweli ni eneo dogo la maji.

Na kwa hivyo badala ya kupata mawimbi makubwa, unapata maji haya yote yaliyovurugika, na yanaweza kuwa magumu sana. Katika ulimwengu wa kale, wakati kusafiri kwa meli na kutumia tanga ilikuwa njia kuu ambayo boti zilifanya kazi, kushuka kuzunguka kusini, kile walichokiita Peloponnesus ya Ugiriki, ilikuwa hatari sana kwa sababu pepo zilizokuwa zikivuma kutoka magharibi zingeweza kukuvusha hadi kwenye maji wazi ambapo kuishi kunaweza kuwa changamoto kubwa. Na kwa hivyo, Korintho ilikuwa mahali muhimu sana katika ulimwengu wa kale, na pia ilikuwa muhimu katika wakati wa Paulo kwa sababu zile zile.

Ilikuwa jiji la biashara. Ilikuwa njia panda. Kwa njia fulani, tungeiita mji wa Jeshi la Wanamaji, kwa kutumia mfano.

Ilikuwa mahali pa pori mara kadhaa mabaharia hawa waliokuwa wakisafiri walipopitia eneo hilo kuacha meli na kuchukua meli na kusherehekea wakati huo huo. Sasa, chini ya wazo la jiografia kwenye ukurasa wa 20, nimekupa maelezo kidogo hapa kuhusu shingo ya nchi, mahali ilipo. Korintho ilikuwa kusini mwa njia hii ambayo walikuwa wamechagua kuunda kutoka Bahari ya Aegean hadi maeneo ya mashariki.

Ilikuwa maili tatu na nusu. Kwa hivyo, wangeleta meli kutia nanga Kenkrea na kisha wangechukua bidhaa na huduma zao kwa mikokoteni na wanyama na kuziweka kwenye meli nyingine. Kisha, siku iliyofuata, mabaharia wangechukua meli zao na kuendelea kupanda juu katika maji hayo yaliyohifadhiwa kando ya pwani.

Kwa hivyo, Korintho ilikuwa kituo. Ilikuwa hali kubwa ya uuzaji kwa sababu tu ya jiografia yake ya asili. Katika miaka ya 1800, karibu miaka 2,000 baada ya wakati wa Paulo, walijenga mfereji.

Sasa kuna mfereji wa kisasa, kama vile Mfereji wa Suez, ambapo huu ulikuwa mfereji uliunganisha miili hii miwili ya maji ili meli ziweze kupita maili tatu na nusu badala ya kupakuliwa na kisha kupakiwa tena. Lakini huo ulikuwa muda mrefu sana. Kwa hivyo, katika ulimwengu wa kale, Korintho ilitumikia kusudi hilo katika jiografia hii kwa wafanyabiashara, kwa mabaharia, kama ilivyokuwa, ambao walikuwa wameunganishwa na meli hizi.

Ulikuwa mji maarufu sana, na pia ulikuwa mwitu kidogo. Tunaweza kuona baadhi ya vipande vilivyobaki vya hilo, nadhani, tunapoingia katika kitabu cha Wakorintho wa Kwanza. Sasa, kihistoria, tunaweza kuzungumzia kuhusu Korintho mbili.

Kuna Korintho ya kitambo na ya kale, na kisha kuna Korintho ya kipindi cha Agano Jipya, wakati wa Paulo. Lakini katika karne ya pili kabla ya Kristo, Korintho iliipa Roma upinzani huku Roma ikiwa na mamlaka ya kutawala katika ulimwengu wa kale baada ya wakati wa ushindi wa Alexander Mgiriki.

Na jenerali mmoja aliyeitwa Mummius Achaius alikuja Korintho na kuharibu na kuangamiza jiji hilo. Kwa karibu miaka 200, jiji la Korintho halikufanya kazi kama jiji kubwa lenye shughuli nyingi. Lakini katika mwaka wa 44, kwa kweli, kama miaka mia moja, samahani, katika mwaka wa 44 KK, jiji hilo lilibadilishwa kuwa koloni la Kirumi.

Sasa ilikuwa koloni ya Kigiriki. Sasa, ni koloni ya Kirumi. Sasa, Roma ilikuwa imechukua kila kitu kilichokuwa cha Kigiriki na kufyonza vitu vya Kigiriki kwa kiasi kikubwa.

Lakini Roma ilikuwa na utaratibu zaidi. Ilikuwa na sheria zaidi, ukipenda, na iliweza kudhibiti eneo kubwa ambalo kundi la Aleksandria lilikuwa limeanzisha kupitia vita. Lakini hawakuwa wazuri sana katika kusimamia.

Roma ilikuwa meneja mkuu katika ulimwengu wa kale. Kwa hivyo, Roma ilitwaa Korintho na kuianzisha tena yapata miaka 50 kabla ya wakati wa Kristo. Na kufikia wakati wa Paulo, ambao ulikuwa chini ya miaka mia moja, lakini mahali fulani karibu na hapo, kufikia wakati Paulo alipofika Korintho katika ushuhuda wetu wa Kikristo katika maandiko, Korintho ilikuwa imegeuka tena kuwa jiji lenye shughuli nyingi.

Bado ulikuwa mji wa jeshi la majini kwa kiasi kikubwa. Ilikuwa mahali pa biashara ya kimataifa kati ya Mashariki na Magharibi. Lakini ilikuwa miji tofauti.

Na utasoma kuhusu hilo, kwa mfano, katika utangulizi wako. Ukisoma Garland, kwa mfano, anakupa sehemu nzuri kuhusu jinsi Korintho ya wakati wa Paulo kama koloni la Kirumi ilivyokuwa tofauti na Korintho ya karne ya pili KK, wakati hasa ilikuwa koloni la Ugiriki. Ilikuwa kuishi katika jiji la Korintho? Naam, kuna ushuhuda wa jiji la Korintho ambao umesalia na unaweza kusomwa.

Lakini moja ya changamoto ni kwamba unahitaji kuwa mwangalifu kila wakati kuhusu tarehe ya chanzo unachosoma. Unaweza kusoma vyanzo vya kale vinavyoelezea Korintho ambayo haikuwa Korintho ambayo Paulo alienda kwa sababu ni Korintho ya kitamaduni. Ni Korintho ya Kigiriki, badala ya Korintho ya miaka mia moja hadi mia mbili baadaye, wakati Paulo alipofika.

Kwa hivyo maelezo hayo yanahitaji kuzingatiwa. Wakati wowote unapofanya utafiti wa kale, lazima uwe unasoma vyanzo vinavyohusiana na miongo kadhaa ambayo unaangalia kitu, si kitu ambacho kilitokea mamia ya miaka kabla au mamia ya miaka baadaye. Kwa hivyo, wakati wa rekodi ya jiji la Korintho ni muhimu sana.

Korintho ya kitambo au Korintho ya Kirumi. Pia, lazima ufikirie kuhusu hilo; kwenye ukurasa wa 21, tunazungumzia mambo haya. Ni nani anayeandika ripoti hiyo? Kwa mfano, kulikuwa na mwandishi aliyeitwa Aristophanes aliyeandika kuhusu Korintho.

Alikuwa mwandishi wa tamthilia za katuni. Lakini kinachovutia zaidi ni kwamba alikuwa akiunga mkono Athene. Sasa, Athene na Korintho zilikuwa wapinzani kwa njia nyingi.

Ilikuwa miji tofauti sana, lakini ilikuwa wapinzani wa umakini katika ulimwengu wa kale na hata katika ulimwengu wa Kirumi. Na Aristophanes, kwa sababu alikuwa mtetezi wa Athene, alibuni neno Corinthiazer. Na katika tamthilia zake, alitumia Corinthiazer katika lugha ya Kigiriki kuelezea mtu ambaye alikuwa mzinzi wa waziwazi.

Na, kwa kusema, aliikosoa na kutoa taswira hasi ya Korintho, ambayo huenda ilistahili katika baadhi ya vipengele vya Korintho kuhusiana na tamthilia ambazo watu wangesikia. Kwa hivyo, Mkorintho alikuwa mtu ambaye alikuwa mzinzi wa ngono alikuwa mtu ambaye alikuwa mkorofi wa ngono, na Mkorintho alikamata hilo. Lakini ukisoma simulizi linalofanya hivyo, lazima ujiulize swali, je, ilikuwa mbaya kiasi gani? Hakika, ilikuwepo, lakini Aristophanes anajaribu kuifanya Athene ionekane nzuri na Korintho ionekane mbaya.

Kwa hivyo unaposoma masimulizi ya kale, unataka kujua kila wakati, mwandishi huyu alimpendelea nani? Na je, mwandishi huyu angeweza kukosoa mji mmoja kuliko mwingine? Korintho, nina uhakika, ilitoa mchango mkubwa kwa ajili ya kiwanda hicho, lakini hata hivyo, jiulize ni nani anayeandika. Kuna jambo lingine muhimu la wakati tunaposoma Korintho. Tunavutiwa na dini za kale.

Aphrodite alikuwa sehemu ya ibada ya Venus huko Korintho, ambayo ilikuwa na uhusiano wa kimapenzi. Korintho ya kale inazungumzia mahekalu elfu, nami nitatumia neno hapa: makahaba wa hekaluni katika mji huo wa kale wa milenia ya pili KK na kabla yake. Je, huo ndio mji ambao Paulo aliingia? Je, kulikuwa na makahaba hawa elfu moja wa hekaluni katika mji ambao Paulo aliingia? Huwezi kuchukua ushuhuda wa miaka 200 kuhusu asili ya hekalu hilo ambalo liliharibiwa na kisha kujengwa upya na kuanzishwa upya na kufanya kazi wakati wa Paulo.

Kuna uwezekano mkubwa wa kuwa na mwendelezo mwingi, lakini pengine kulikuwa na mgawanyiko mkubwa kati ya idadi ya watu waliokuwepo. Sasa, inaweza kukushangaza kusikia aina hii ya majina: makahaba wa hekaluni. Neno kahaba ni neno lililojaa, na lina maana hasi sana katika maadili ya Kikristo. Ndiyo, na haijalishi unaweka mzunguko gani juu yake, lingekuwa na maana hasi ya maadili.

Lakini lazima uelewe kwamba katika dini za kale, zote zikirudi Israeli ambapo mna ibada ya Baali, ibada ya Baali ilikuwa ibada ya uzazi. Katika hekalu lake na katika desturi yake ya kidini, kipengele cha ngono kilitumika kama aina ya ibada kwa sababu hiyo ilikuwa kipengele cha uzazi cha kiwango cha ndani. Sasa, hilo linaonekana kuwa la ajabu sana kwetu, na bila shaka, lingekuwa kutoka kwa mtazamo wa maadili ya Kikristo, lakini hilo lilikuwa sehemu kubwa sana.

Kama umewahi kujiuliza kwa nini Israeli ya kale ilikuwa na shida kubwa sana ya kumtoa Baali kutoka kwenye damu yao, unaweza kufikiria kwa nini kutokana na ukweli kwamba ilikuwa na mvuto huo wa kingono katika desturi zake. Soma kitabu cha Hosea. Hosea aliamriwa kumwoa Gomeri, na katika sura ya 3 ya Hosea, tunaona kwamba Gomeri anahusika na desturi za kidini za ibada ya Baali.

Huenda alikuwa kahaba wa hekaluni, mpenzi wa hekaluni. Kuna mijadala mingi kuhusu hili. Hilo ni mahali pengine pa kuchunguza.

Lakini hawa hapa Hosea na Gomeri. Gomeri kwa kweli inabidi aende akamnunue kutoka hekaluni na kumchukua kama mali ili aweze kumtunza. Mungu alitumia uhusiano huu kati ya Hosea na Gomeri, mkewe, na mapambano yaliyoendelea kati ya Israeli na ibada ya Baali katika Kanaani ya kale kama vielelezo vya aina ya mapambano yaliyohusika katika kumfuata Bwana na kutowafuata miungu ya uongo.

Kwa kiasi fulani, katika dini za Kigiriki za milenia ya pili, na pia katika dini za Kirumi na vipande vilivyobaki vya hiyo, ibada ya Aphrodite na ibada ya Venus ilikuwepo Korintho. Na aina hiyo ya kitu hakika ingeendelea, lakini itabidi uwe mwangalifu sana kuhusu madai unayotoa na ni kiasi gani kiliendelea. Strabo, ambaye alikuwa mwandishi wa mwongozo wa usafiri wa kale, tafadhali, anaandika kuhusu Korintho kama mji wa upendo huku hekalu la Aphrodite likiwa na makahaba 1,000 wa hekalu.

Lakini tena, anazungumzia Korintho ya kale. Anaandika katika kipindi cha miaka 200, katika mji ulioharibiwa na kuanzishwa tena kabla hata ya Paulo kufika. Kwa hivyo huwezi kuuchukua kama uthibitisho wa aina ya mji ambao Paulo aliingia.

Na bado tunajua kwamba hakika ilikuwa mahali pa wazi, na palikuwa na dini za kale ambazo hakika hazikuwa katika mpangilio wa maadili wa mawazo ya Kikristo ya Kiyahudi. Kwa hivyo Murphy O'Connor ameona kwa usahihi kwamba utangulizi na maoni mengi ya Agano Jipya yamesisitiza jambo hili, yaani, Korintho ya kale ya kitambo, kwa sababu inaonekana kutoa maelezo ya vipengele fulani, kama katika 1 Wakorintho 5-7, ambapo tuna masuala ya ngono na maadili yanayoendelea. Lakini lazima uwe mwangalifu kuhusu ushahidi wako.

Hiyo ni sehemu ya utafiti wa kihistoria. Hakika, ulikuwa mji wa Kirumi, na ulikuwa wazi, na bado kuna matatizo mengi ya aina hiyo yanayoendelea, lakini hebu tuwe waangalifu na ushahidi tunaotumia kudai hivyo. Tunajua kwamba Wayahudi walikuwepo katika jiji la Korintho.

Kuna ushahidi wa akiolojia. Zamani, majengo yalipojengwa, yalikuwa na miimo ya milango. Kisha, yangukuwa na jiwe ambalo lingepita juu ya miimo ya mlango.

Na haya yote yalikuwa udongo, aina ya ujenzi wa mawe. Yalipoharibiwa, mara nyingi, mawe hayo yangevunjwa. Naam, tumepata jiwe la akiolojia, na nimekuonyesha hili kwenye ukurasa wa 21, chini kidogo katikati.

Jiwe lilivunjwa. Jiwe la pembeni la mlango lilivunjwa. Kilichosalia ni barua zinazotuambia kwamba sinagogi lilikuwa mbele, na kisha barua zinazotuambia sisi Waebrania zilikuwa nyuma.

Tumepoteza sehemu ya kati. Imevunjika, lakini tuna ncha mbili. Na kwa hivyo, kulikuwa na sinagogi la Waebrania katika jiji la Korintho, ambalo linatuambia kwamba Korintho ilikuwa na mchango wa Kiyahudi na ushawishi wa Kiyahudi.

Pia, kuingizwa kwa Philo kwa Korintho katika orodha yake ya watu walioishi nje ya nchi. Hao ndio Wayahudi waliotawanyika katika maandishi yake. Philo alikuwa mtu wa wakati mmoja na Kristo na Paulo, kwa hivyo tunajua kwamba kulikuwa na uwepo wa Wayahudi katika jiji la Korintho.

Ni kiasi gani kingehitajika kufanyiwa utafiti na wataalamu katika uwanja huo? Kwa kawaida, masinagogi yalianzishwa wakati, angalau, kumbukumbu za kale zinadai kwamba wakati kulikuwa na familia 10 za Kiyahudi, wangeweza kuanzisha sinagogi. Unaweza pia kupendezwa kujua kwamba masinagogi yalikuwa yakiendeshwa na Mafarisayo na Wayahudi waliokuwa wametawanyika kote.

Ukifikiria kuhusu Injili, una Masadukayo, ambao kimsingi walikuwa makuhani waliohusishwa na hekalu. Una Mafarisayo, ambao kimsingi walihusiana na mafundisho ya sheria. Wao ndio wangoa mahubiri na wangukuwa na vitabu vya kukunjwa na Biblia, tafadhali.

Na ambapo Masadukayo walikuwa watunzaji wa hekalu katika hatua zake mbalimbali. Sasa, katika suala hilo, hiyo ina maana kwamba Masadukayo walipaswa kukaa karibu na Yerusalemu kwa sababu hapo ndipo kitovu chao cha utendaji kilipo. Hata hivyo, Mafarisayo wangeweza kutawanyika kila mahali kwa sababu mamlaka yao na eneo lao la utaalamu lilikuwa katika hati za kale na katika Biblia.

Kwa hivyo, wangeweza kupeleka hati hizo sehemu yoyote ya ulimwengu huo wa kale na kuwa walimu wenye mamlaka. Kwa hivyo, bila kujali ulikokwenda, iwe katika ulimwengu wa Kigiriki baada ya kutawanyika kwa Israeli au katika ulimwengu wa Kirumi, ungepata jumuiya za Wayahudi kila mahali. Ungepata kile tunachokiita masinagogi.

Masinagogi yalikuwa vituo vya jumuiya ya Wayahudi. Hayakuwa mahekalu. Kulikuwa na hekalu moja kwa ajili ya Wayahudi huko Yerusalemu, lakini kulikuwa na masinagogi mengi.

Zilikuwa vituo vya jumuiya ya Kiyahudi, na watu binafsi ambao wangeendesha vituo hivyo vya jumuiya ya Kiyahudi wangukuwa kutoka kwa mtazamo wa Mafarisayo kwa sababu walikuwa walimu wa Biblia wa kale. Na kwa hivyo, tuna suala hili la kutofautisha Korintho ya kitamaduni na ya Kirumi, kutofautisha maandishi wa historia walioandika kuhusu miji hii, na tukiwa na uhakika tunaelewa wakati ambao waliandika, na kisha taarifa walizotupa kuhusu miji hiyo, iwe inahusiana na mabaki ya jiji au ibada zao na dini za jiji, hakikisha kwamba tuna wakati sahihi wa hilo. Hilo ni jambo la muhimu la kuangalia historia ya Kigiriki na Kirumi ya jiji la Korintho.

Kwa hivyo, ulikuwa mji mkuu. Ulikuwa mji muhimu. Historia yake, hali yake maishani, lakini ulikuwa ulimwengu wa Kirumi.

Na hapa ndipo utangulizi katika Garland unapoingia, na nimeangazia baadhi ya haya katika maelezo ikiwa huwezi kupata kitabu hicho maalum. Utaona chini ya ukurasa wa 21 kwamba ninakupa baadhi ya taarifa hizi. Unaona, Biblia, marafiki zangu, haikuandikwa katika ombwe.

Iliandikwa katika wakati na mahali halisi, ambapo una ulimwengu na watu halisi, na una dini hizi zote za kale za miungu mingi zilizokuwepo katika maeneo kama Athene na Korintho. Kuhusiana na maelezo ya Athene, inasema ilikuwa rahisi kupata mungu huko Athene kuliko ilivyokuwa mwanadamu, na walichomaanisha kwa nukuu hiyo ni kwamba kulikuwa na sanamu nyingi sana kuhusu miungu, kumbukumbu nyingi ndogo za miungu. Unakumbuka, katika Matendo 17, inazungumzia sanamu hii kwa mungu asiyejulikana.

Sanamu hiyo inahusiana na tauni iliyokuja Athene. Hawakuweza kuondoa tauni hiyo. Walimleta mtu wa nje, aina ya nabii kuhani kutoka nje.

Tauni iliondoka. Walimsifu mtu huyo, lakini hawakuwa na uhakika kabisa ni mungu gani wa kumpa sifa, kwa hivyo waliunda ukumbusho huu kwa mungu asiyejulikana, ili wasimkosee mungu ambaye angeweza kuwaokoa kutokana na tauni hiyo. Kisha Paulo anakuja na kutumia hilo kama mfano wa kile ambacho hamjui, nitakachowaambia katika jiji la Athene.

Naam, Korintho ingekuwa na hali kama hii, ambapo una vituo vichache vya ibada kila mahali, ambapo una watu ambao wamekusanyika karibu na mmoja wa miungu hii ya kale au nyingine na kuunda jumuiya, na kisha ungekuwa na Wayahudi waliokusanyika karibu na Yahweh. Wangeonekana kama dini nyingine tu kati ya dini nyingi zilizokuwepo katika ulimwengu wa kale. Kwa hivyo huo ndio ulimwengu ambao Ukristo uliingia.

Katika siku hizo za mwanzo, Ukristo ulionekana kama dhehebu la Kiyahudi, kama kipengele cha Uyahudi ambacho kilikuwa kimeibuka na hata kilikuwa kinapingana na mababu zake, Wayahudi, katika ukuaji wake wa dini. Ukristo ulizaliwa kutoka katikati

ya Kiyahudi, na kwa hivyo, hivyo ndivyo ulivyoonekana mara nyingi. Tuna kumbukumbu zingine, si nyingi kama tunavyotaka, kumbukumbu zingine ambazo Wakristo walionekana hivi na magavana wa Kirumi.

Biblia haikuandikwa katika ombwe. Matukio yake yalitokea katika ulimwengu halisi. Ulikuwa ulimwengu wa aina gani huo? Naam, angalia hoja hizi hapa haraka sana.

Biblia ilizungumzia ulimwengu wa wakati wake ndani ya mikusanyiko ya kihistoria, kitamaduni, na fasihi ya wakati wake. Ndiyo maana ni muhimu kwetu kurudi nyuma na kujifunza Biblia katika muktadha wake wa asili, iwe muktadha huo unahusiana na kijiografia, kihistoria, fasihi, au lugha kwa sababu hapo ndipo ilipozaliwa. Na ili tuweze kuuchunguza, tunahitaji kuelewa mambo hayo.

Hapo awali haikuandikwa kwa Kiingereza. Haikuwa katika muktadha wa Ulaya, au katika muktadha wa Amerika, au katika muktadha wa Asia. Ilikuwa katika muktadha wa ulimwengu wa Kirumi wa karne ya kwanza.

Kadiri tunavyojua zaidi kuhusu hilo, ndivyo tutakavyokuwa na ufahamu zaidi kuhusu ulimwengu huo tunaposoma marejeleo ndani ya Agano Jipya. Tunasoma waraka. Wakorintho wa Kwanza ni waraka.

Neno barua ni neno linalomaanisha barua. Kwa hivyo, tukizungumzia barua za Paulo, tunazungumzia barua za Paulo. Paulo aliandikia makundi haya mbalimbali, makutaniko, ambayo baadhi yake alikuwa ameyaanza, baadhi yake ambayo kundi lake lilikuwa limeyaanza, na labda hakuwa amewahi kufika huko, na maeneo ambayo alikuwa ameyatembelea, na alikuwa akiandika majibu.

Anaandika barua hizo. Hiyo ndiyo aina. Aina, neno aina, linamaanisha aina ya fasihi.

Kwa mfano, ushairi ni aina ya fasihi. Simulizi ni aina ya fasihi. Barua ni aina ya fasihi.

Ninapenda kufikiria barua kama mazungumzo ya simu ya njia moja. Sijui kama umewahi kupitia hili, lakini wakati mwingine, nitakuwa nimekaa kwenye kochi nikifanya jambo fulani, na mke wangu atakuwa mbele yangu kwenye kiti, naye atapigiwa simu. Sasa, ninasikia tu upande wake wa mazungumzo.

Sasa, mke wangu ana sifa mbaya kwa kunijitolea kwa mambo. Wakati mmoja, alipigiwa simu, na ilikuwa nambari isiyo sahihi, lakini mtu huyo alikuwa na tatizo. Alimwambia mtu wa upande wa pili wa simu kwamba mume wangu alikuwa mchungaji. Angefurahi sana kukusaidia.

Naam, nadhani hilo ni jambo zuri kufanya, lakini angenijitolea kwa karibu kila kitu kabla hata sijajua kinachoendelea. Kwa hivyo hapa nimeketi, na ninasikiliza

mazungumzo yake na mtu mwingine. Ninasikia nusu yake tu, na ninachosikia kinaniambia, haya tunaanza tena.

Ninajitolea kwa ajili ya jambo fulani, na ninatoa ishara za kila aina za mikono na kusema, unajua, usinijitoe. Niulize kwanza, lakini nini kilitokea mwishoni mwa hilo alipokata simu na hatimaye kunijulisha kilichokuwa kikiendelea? Nilisikia nusu yake, na nilikuwa nimekosea kabisa kuhusu nilichokuwa nikisikia kwa sababu sikuwa na upande mwingine wa simu. Sasa, kila tunaposoma barua, tuko katika hatari ya kusikiliza nusu ya mazungumzo na kutosikia upande mwingine wa simu.

Hatukuwepo, kwa hivyo tulilazimika kufanya ujenzi upya. Tunapaswa kuwa waangalifu kwamba haturukii, kwamba hatufanyi mawazo kuhusu kile tunachosoma au kusikia, bali kwamba tuna picha mpya zaidi ya mambo ili tuweze kujibu maswali haya kwa uangalifu. Hiyo ni sehemu kubwa ya tatizo kanisani.

Nyaraka zinaonekana kuwa rahisi sana kusoma, sivyo? Ndiyo maana tunatumia muda mwingi katika nyaraka, lakini nataka kukuambia kwamba hilo linaweza kuwa la udanganyifu sana. Tunaweza kufanya makosa mengi kuhusu maana ya Biblia kwa kudhani kwamba inachosema ndicho tunachofikiri inasema. Hapana, ni lazima tuthibitishe inachosema kulingana na wakati na mahali pake, hadhira yake, na masuala yake ili tuweze kuelewa kwa usahihi maana yake ili kuingia katika uwanja wa maana yake kwa hali yangu ya sasa.

Kwa hivyo, barua ni barua, na hapa kuna msembo maarufu: ni fasihi ya mara kwa mara. Tafadhali kumbuka kwamba katika nukuu kwenye ukurasa wa 21, na kwa njia, kuanzia sasa, kama nilivyosema, mimi hutumia maelezo yangu kama ubao, na ninapozungumza nawe, ni kama nitasimama na kuandika fasihi ya mara kwa mara kwenye ubao. Hilo ni jambo muhimu sana.

Hiyo ni sehemu ya aina ya fasihi ya barua. Ni mara kwa mara. Imeandikwa kwa kitu kinachoendelea ambacho hadhira inakijua, na mwandishi anakijua, lakini wewe si hadhira kwa upande wa hadhira ya awali, na wewe si mwandishi, kwa hivyo, lazima uingie katika hilo vya kutosha, ili uweze kukubaliana nao, bila kufanya dhana.

Dhana ya kudhaniwa ndiyo mama wa makosa mengi maishani, na katika usomaji wa Biblia. Usidhani. Machapisho ya mara kwa mara huandikwa kwa ajili ya tukio fulani, na utapata vipande vya tukio hilo, lakini tunapaswa kufanya kazi kwa bidii sana ili kufafanua tukio hilo ili tuweze kuelewa kwa usahihi kinachoendelea kati ya mwandishi na hadhira yake.

Mtu hawezi kuikumbatia 1 Wakorintho bila kuelewa ulimwengu wa Kirumi. Tumezungumzia hilo. Utasoma kuihusu, na utasikia zaidi kuihusu tunapoendelea na mihadhara yetu.

Roma iliichukua ulimwengu wa Kigiriki ilioushinda. Tunapaswa kutarajia vipengele vya Ugiriki. Sasa, kuna neno ambalo linaweza kuwa jipya kwako.

Hele ne ni neno la Kigiriki la Kigiriki. Hellenism inamaanisha umebadilishwa kuwa Kigiriki, ukitaka, na Alexander Mkuu alikuwa mshindi wa kuvutia. Kama hujamtazama Alexander katika wakati huo maalum katika historia, kuna burudani nyingine nzuri ya kusoma.

Pata kitabu kuhusu Alexander Mkuu ili uweze kuona ulimwengu uliombwa na Alexander, ambapo Agano Jipya liliibuka baadaye kidogo. Kwa hivyo, Ugiriki unamaanisha kile kilichochangiwa kutoka kwa ulimwengu huo wa Kigiriki hadi ulimwengu huu mkubwa ambao Alexander alishinda. Alianzisha miji.

Kwa kweli, Alexandria, Misri, imepewa jina la Alexander. Utaona kila aina ya vipande vilivyobaki vya Wagiriki katika ulimwengu huo mkubwa ambao waliushinda, lakini hawakuweza kuudhibiti. Ndiyo maana Roma ilijaza ombwe hilo na kuwa chombo kinachotawala katika ulimwengu wa kale.

Ni jukumu la watoa maoni kuwajulisha mnaposoma kuhusu ulimwengu wa Agano Jipya. Lakini, marafiki zangu, mnapaswa kuwa macho sana. Hata maoni ambayo yanaweza kukupa taarifa nzuri yanaweza kukupotosha katika mambo fulani.

Ndiyo maana, katika wingi wa washauri, kuna usalama. Kwa maneno mengine, katika wingi wa vyanzo, unaweza kupata madhehebu yale ya kawaida ambayo yanaweza kukuongoza katika njia nzuri. Garland, katika kitabu chake cha Baker kwenye ukurasa wa 3 hadi 13, inakupa utangulizi mpana wa urithi wa Kirumi ambao ulikuwa sehemu ya jiji la Korintho.

Hebu tuzungumzie baadhi ya mahusiano ya kijamii kwenye ukurasa wa 22. Makoloni yalianzishwa ili kukuza ukuu wa utamaduni, dini, na maadili ya Kirumi. Roma ilitawala ulimwengu huo.

Sheria ya Kirumi ilitawala ulimwengu huo. Jeshi la Kirumi lilitawala ulimwengu huo. Ilikuwa jamii ya wafanyabiashara.

Watu walikuwa wakikimbia kila mahali. Unaweza kufikiria, wow, unajua, ilikuwa ulimwengu wa kale, na ilibidi watembee, watumie farasi, na wawe na mikokoteni. Lazima ilikuwa mbaya kuzunguka-zunguka.

Hawakuwa na wakati mgumu kuhusu hilo kama unavyofikiria. Niliwahi kuagiza kitabu kwa ajili ya maktaba ambapo nilikuwa nikiagiza vitabu vinavyoitwa Barabara za Kirumi. Na ramani katika juzuu hiyo kwenye Barabara za Kirumi ilionekana kama katikati ya nchi yoyote kubwa.

Kwa kweli, hata zaidi. Leo, unaweza kwenda Palestina, Ugiriki, na ulimwengu wote wa kale na kupata vipande vilivyobaki vya barabara za Kirumi zilizojengwa karne nyingi zilizopita, hata milenia zilizopita. Warumi walikuwa wajenzi wakubwa wa barabara.

Walikuwa wakienda kila mahali. Na hili lilitokea mapema sana katika nyakati za kale. Kwa mfano, hata kurudi nyuma hadi wakati wa Ibrahimu.

Miaka na miaka iliyopita, nilipokuwa nikitafiti baadhi ya matoleo ya milenia ya pili KK, nilikutana na maandishi ya kuvutia kuhusu mtu huko Mesopotamia ambaye alikuwa na biashara ya kukodisha gari la kukodi. Unaweza kufikiria hili kama kampuni ya kukodisha ya U-Haul ambayo hukodisha malori. Na malori hayo huenea kote nchini.

Na labda lori hilo lilikuwa na leseni huko New York na kuishia California. Naam, katika ulimwengu huo wa kale, mikokoteni hiyo ilikodishwa huko Mesopotamia.

Mfanyabiashara huyu alikuwa akilalamika kwa sababu alikuwa akipoteza mikokoteni ambayo haikuwa ikirudi kutoka Mediterania.

Kwa hivyo, wangekodisha mkokoteni kama ulivyokuwa Mesopotamia na kuupeleka pwani ya Mediterania, lakini haukuwa ukirudi. Wakati mwingine, unapokuwa safarini, lori litakupitia, na litakuwa na trela nyingi za kukodisha za U-Haul ambazo zinasafirishwa, zikirudishwa labda mahali zilipotoka au kusambaza vitu hivyo sawasawa ili viweze kukodishwa. Sikiliza, ulimwengu wa kale ulikuwa mahali penye shughuli nyingi.

Hasa wakati wa Milki ya Kirumi kwa sababu Roma ilikuwa imeunda hali kuanzia Bahari ya Atlantiki kando ya pwani ya Uhispania kuelekea magharibi, hadi, kupata jiografia yangu hapa hapa, hadi maeneo ya mashariki ambayo Wagiriki walikuwa wameyashinda. Na Roma ilikuwa ikitawala, na ungeweza kusafiri kwa uhuru na haraka katika maeneo hayo kwa kadiri ulimwengu ulivyohusika. Kwa hivyo, usafiri ulikuwa sehemu kubwa yake.

Na walipokuwa wakisafiri, lugha, Kigiriki kilikuwa lugha kuu ya ulimwengu, ikimaanisha kwamba kila mtu aliyekuwa mtu yeyote katika eneo la biashara alilazimika kushughulika na lugha ya Kigiriki. Kilatini pia kilikuwa kikubwa kwa sababu hiyo ilikuwa lugha ya Kirumi. Na wakati huo huo, ungeweza kuelewana katika kuzungumza Kigiriki cha wakati huo.

Na haikuwa Kigiriki cha kitamaduni. Kinajulikana kama Kigiriki cha Koine . Koine ni neno la Kigiriki linalomaanisha kawaida.

Ilikuwa lugha ya kawaida ya watu. Biblia iliandikwa kwa Kigiriki cha Koine kwa sababu ndiyo lugha ambayo watu walikuwa wakitumia. Kigiriki cha kitamaduni kilikuwepo, lakini kwa njia fulani kilikuwa Kigiriki cha kitaaluma, Kigiriki chenye elimu ya juu.

Haikuwa sehemu kubwa ya lugha ya watu, ingawa hakika wangeitambua na wengi wangeitumia, lakini si mtu wa mtaani sana. Sawa, sasa, kwa hivyo ilikuwa jamii ya wafanyabiashara. Kulikuwa na hadhi nyingi za kijamii.

Tafadhali sisitiza msemu huo, hadhi ya kijamii. Tutarudi kwenye hilo katika kitabu cha Wakorintho wa Kwanza kwa kiasi kikubwa. Kila kitu kilipangwa kulingana na hadhi ya kijamii.

Kulikuwa na ukatili katika ushindani wa kupata hadhi, heshima. Mtu alidhani walikuwa wanastahili heshima fulani. Hilo liliathiri mahakama.

Iliathiri mahusiano kati ya watu. Unaweza kuona kwamba katika Wakorintho wa Kwanza 11, baadhi ya watu walikuwa wakila hot dog na baadhi ya watu walikuwa wakila nyama ya ng'ombe, na walikuwa na shida kwa sababu hadhi ya kijamii ilikuwa inaingilia kati ya kawaida miongoni mwa Wakristo. Tutaona hilo baadaye.

Maadili yaliyotokana yalikuwa kinyume na ujumbe wa msalaba, hasa yale yanayohusiana na heshima na hadhi, ambayo yalikuwa ya msingi sana katika mfumo wa kijamii wa Kigiriki na Kirumi, ambapo nguvu hujidhihirisha katika ukatili na kujiendeleza kunafikiriwa kuwa njia pekee ya busara. Tunapoingia katika Wakorintho wa Kwanza 5 na matatizo ya mahakama, hili litajitokeza kwa kiasi kikubwa. Ushindani huu unajitokeza katika Wakorintho wa Kwanza kama moja ya changamoto za Paulo.

Hufanyi kazi kwa njia hiyo, unaendesha kwa njia ya Kikristo. Ushindani huu hujitokeza kwa njia zote. Jumuiya ya Kikristo ilikuwa imekuwa uwanja mwingine tu wa kushindania hadhi kulingana na kanuni za kijamii.

Kwa hivyo, tuna maadili na migogoro. Una maadili ya Kirumi, una maadili ya Kiyahudi-Kikristo, nami nitasema hivyo, maadili ya Kiyahudi-Kikristo kwa sababu Myahudi-Kikristo yana uhusiano mkubwa. Agano la Kale halikutupiliwa mbali kanisa lilipoanza kufanya kazi, lakini lilifyonzwa.

Kuna maadili mengi katika Agano la Kale ambayo hayarudiwi katika Agano Jipya. Haihitaji kurudiwa kwa sababu yalikuwa sehemu kubwa ya maadili ya maadili ya Kiyahudi-Kikristo, na yalikuwa yakipingana na maadili mengi ya Kirumi na maadili ya ulimwengu huo wa Kigiriki-Kirumi. Kwa hivyo, ulimwengu wa Wakorintho wa Kwanza, kulingana na kile Garland anatuambia, unaonyesha kanisa ambalo lilikuwa limekunywa sana kutoka kwa visima mbalimbali, kisima cha ubinafsi.

Kisima cha nguvu hutoa hadhi. Naam, inasikika kama ulimwengu ninaoishi, na wewe unaishi, zaidi ya uwezekano, hasa katika ulimwengu wa Magharibi, lakini hii ni sehemu ya asili ya mwanadamu. Asili ya mwanadamu ni ya kibinafsi.

Asili ya mwanadamu hutafuta nguvu ya kudhibiti. Hiyo ndiyo aina ya ulimwengu tunaouona katika ulimwengu huu wa Kirumi wa karne ya kwanza. Roho ya ulimwengu, hekima ya ulimwengu ambayo Paulo anazungumzia, ingekuwa imeambukizwa ubinafsi na nguvu.

Hali iliunda walio nacho na wasio nacho. Unyanyasaji wa kingono kwa msingi wa mahakama zilizoiba hadhi kwa niaba ya wale waliokuwa na hadhi. Haya yote yalikuwa sehemu ya maisha ya kila siku katika koloni la Kirumi kama Korintho.

Paulo anatafuta kuwabadilisha Wakorintho kutoka mfumo wa maadili wa kidunia wa Kirumi hadi mfumo wa maadili wa kibiblia. Mgogoro huo unahusu maadili, na hapo ndipo ulipo kila wakati. Na baada ya kusema hivyo, ningependa kusesitiza kwamba tunapofikiria kuishi maisha ya Kikristo, ilikuwa maarufu sana muda mfupi uliopita kuzungumzia maisha yenye kusudi.

Kwa bahati mbaya, hiyo ilikuwa ni kung'oa mti usiofaa. Ukristo si kuhusu maisha yanayoongozwa na kusudi. Ukristo ni kuhusu maisha yanayoongozwa na maadili mema.

Hiyo ndiyo Biblia inahusu. Hakika, kuna vifungu vya kusudi katika Kigiriki. Kuna kauli za kusudi katika Biblia, ambazo ni mambo ambayo tunapaswa kufanya.

Bila shaka, tuna makusudi na malengo, lakini yote yamefungamana katika kile tunachokiita maisha yanayoongozwa na wema wa Agano Jipya. Tunda la Roho katika Wagalatia 5 ni la kivirtual. Paulo akiwaongoza Wakorintho kufikiri tofauti anawaongoza katika wema wa maisha ya Kikristo, si wema wa mapambano ya mamlaka ya kibinafsi ya Warumi.

Sote tunaishi katika tamaduni fulani, na mara nyingi mimi hutumia mfano huu. Nitakuuliza, unafikiri samaki anahisi kama amelowa? Sasa, fikiria hilo kwa muda. Je, hilo halikusumbui? Je, samaki anahisi kama amelowa? Mara nyingi nimekuwa nikijiuliza kuhusu hilo.

Naam, nilitumia mfano huo mara moja muda mrefu uliopita katika hotuba. Nilimjia mtaalamu wa biolojia. Alikuwa mwanabiolojia wa baharini baada ya hotuba na akanieleza kwa nini samaki hawahisi unyevu.

Maelezo, kama wengi wenu mlivyoyapata, nina uhakika, ni kwamba samaki wote wamefunikwa na ute na ute huo hujenga kizuizi kati ya samaki na mazingira yao. Ndiyo maana ukimkamata na kumwachilia samaki, kama vile bass, kwa mfano, unapowashughulikia, hushiki kitu hicho chote na kukisugua kote na kukiinua na kukisugua. Unashika taya yake na kuiinua kwa uangalifu sana, ukiwa mwangalifu usimguse samaki.

Kwa nini? Kwa sababu samaki huyo ana utepe wa kinga, kitu hicho chenye utepe ambacho hutaki kukigusa hata hivyo, kinachomlinda kutokana na maovu ya maji. Ni kizuizi, na ukikigusa na kukiondoa, unaweka samaki huyo kwenye maambukizi yanayowezekana ndani ya maji. Mwanabiolojia huyu aliniambia kwa njia ya kuvutia kwamba kunapokuwa na mashindano ya uvuvi, mwanabiolojia anaweza kuchukua sampuli ya ute huo na kukuambia ni ziwa gani samaki huyo alivuliwa ili mtu yeyote asiweze kudanganya ikiwa samaki huyo angevuliwa kutoka kwenye maji fulani.

Je, hilo halivutii? Kwa hivyo, nakuuliza, je, samaki huhisi unyevu? Jibu ni hapana kwa sababu wana ute unaowalinda kutokana na mazingira yao. Sasa, wacha nikuulize hivi: kutumia mlinganisho. Je, unauhisi utamaduni wako? Na nadhani kwa mlinganisho, jibu ni hapana, huuhisi.

Unakua ndani yake. Unaishi ndani yake kila siku. Ni kama kupumua hewa inayokuzunguka.

Hatuhisi utamaduni wetu. Njia pekee tunayoweza kutofautisha kati ya utamaduni tunaoishi na utamaduni ambao Mungu anatuita ni kupitia utafiti unaolenga kuhusu fadhila na maadili ambayo Biblia inatuita tuishi kwayo na kulinganisha maadili hayo na ulimwengu tunaofanyia kazi. Kama vile samaki asivyohisi kama amelowa, hatuhisi utamaduni wetu.

Tunapaswa kuelimishwa ili kutambua ni wapi utamaduni huo unakiuka utamaduni wa Kikristo. Hilo si jambo la moja kwa moja. Inarudi tena kwamba sisi tulioitwa kuwa viongozi katika jumuiya ya Kikristo tunapaswa kufanya kazi yetu ya nyumbani ili tuweze kuwasaidia samaki wetu kuelewa maji wanayoogelea ili waweze kulindwa kutokana na ugonjwa wa ulimwengu.

Hilo ndilo Paulo anajaribu kufanya katika 1 Wakorintho. Usiwe na hekima ya kidunia; uwe na hekima ya Kristo. Tutazungumzia hili baadaye, hasa katika sura ya kwanza na ya nne.

Naam, nimekuwa na takriban dakika 45, na hiyo ndiyo nitakayojaribu kuitunza kwa kiasi kikubwa. Dakika 45 hadi saa moja kwa kiasi kikubwa. Nilivutiwa kidogo na utangulizi mwingine lakini nitasimama hapa kwenye ukurasa wa 22 na tutazungumzia hili katika hotuba inayofuata chini ya ukurasa wa 22.

Wakati huo huo, natumaini kwamba labda unaweza kupata kitabu kuhusu 1 Wakorintho kilichoandikwa na David Garland kilichochapishwa na Baker, na unaweza kusoma utangulizi huo. Kwa sababu hiyo, unaweza kujaza mapengo na kuelewa zaidi jambo hili lote kwa kusoma na kusoma tena ili uweze kupata mikono yako kuzunguka aina ya utamaduni ambao Paulo alihubiri injili. Nitakuona katika hotuba inayofuata.

Huyu ni Dkt. Gary Meadors katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha 1 Wakorintho.

Hii ni hotuba ya 6, Utangulizi wa 1 Wakorintho, Sehemu ya 1.